

DANSKE
NATIONALDRAGTER
AF
HISTORIEMALER · F · C · LUN

23

TEGNEDE AF

HISTORIEMALER F.

TREDIE = OPLAG

BEARBEJDEDE = AF
FIGURMALEREN
LUPLAU JANSSEN

MED FORKLARENDE TEKST AF
KUNSTHISTORIKEREN
SIGURD MÜLLER

UDFØRT I CHR: GATOS
LIT: ETABLISSEMENT
OG BOGTRYKKERI.

31 BLADE I MAPPE.
PRIS 48 KRONER

DANSKE NATIONALDRAGTER

TEGNEDE AF

HISTORIEMALER F.C.LUND

TREDIE = OPLAG

BEARBEJDEDE ~ AF
FIGURMALEREN
LUPLAU JANSSEN

MED FORKLARENDE TEKST AF
KUNSTHISTORIKEREN
SIGURD MÜLLER

UDFØRT I CHR. GATO:
LIT: ETABLISSEMENT
OG BOGTRYKKERI.

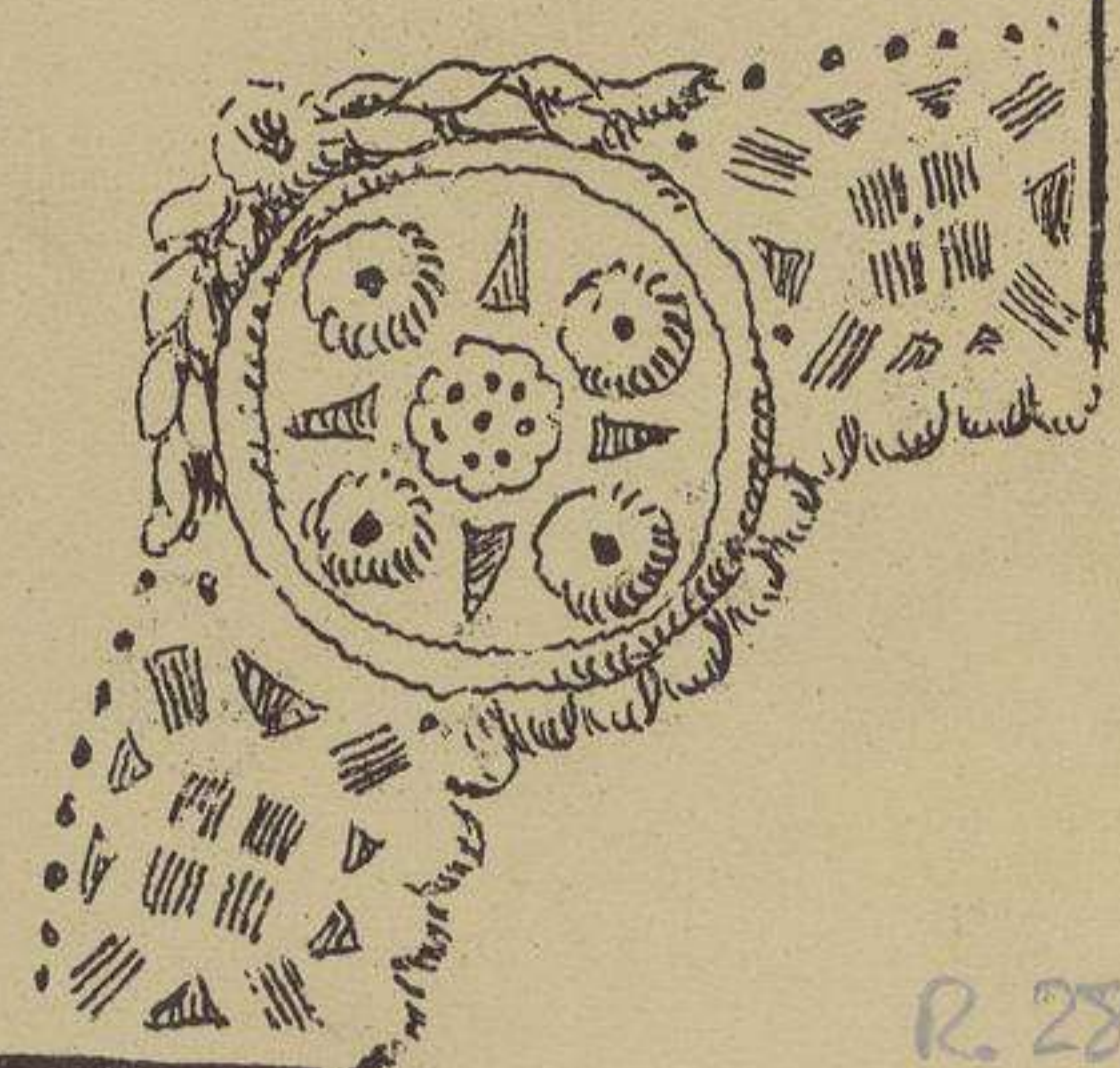
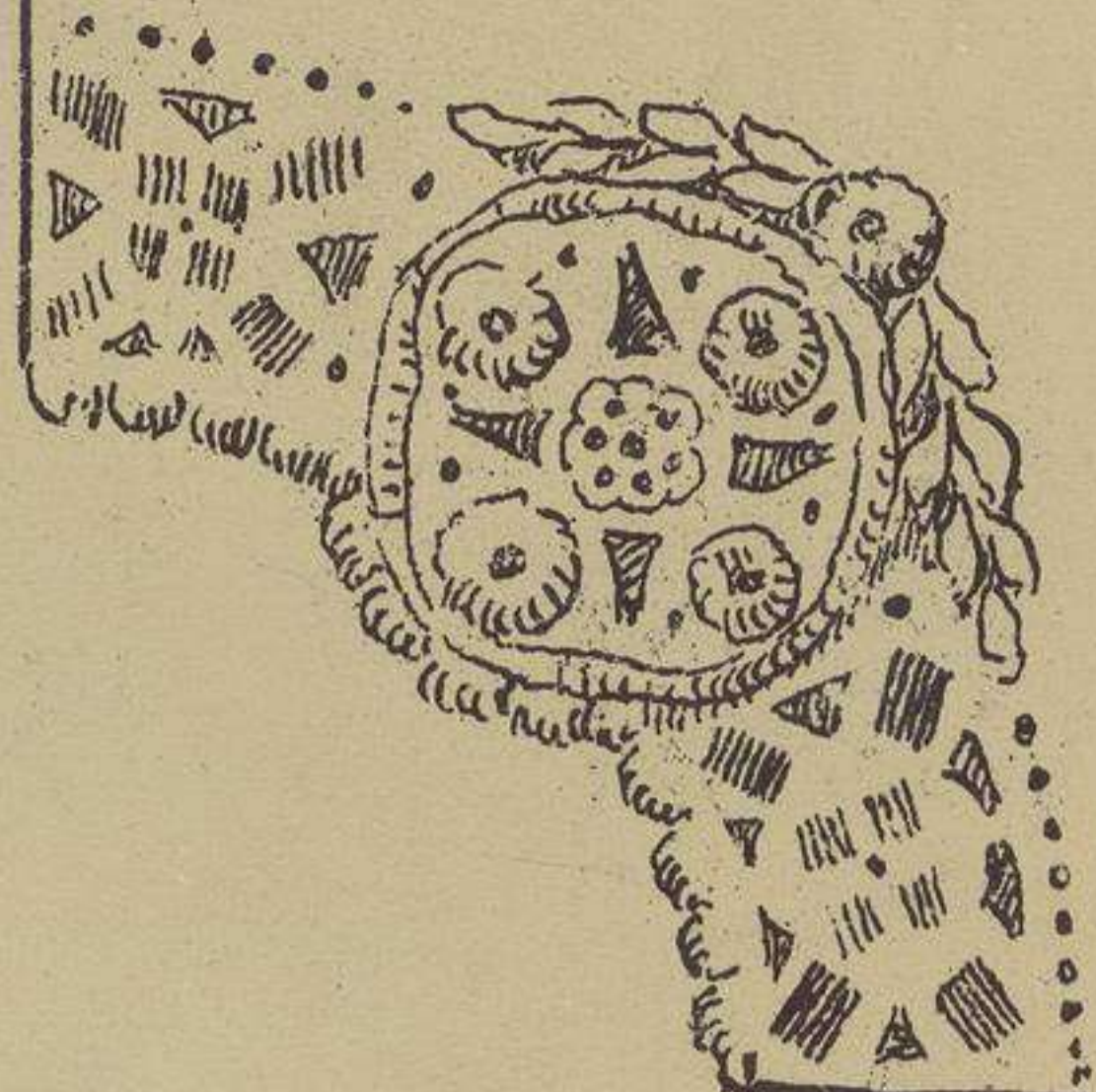
31 BLADE I MAPPE.
PRIS 48 KRONER

KOLDING
P. BLICHERS
FORLAG (1916)

6-VI-2

R. 28

L. J.

Indholdsfortegnelse

1. En Valby Pige.
2. En Amager.
3. En Amagerpige.
4. En Fisker fra Skovshoved.
5. En Skovshovedpige.
6. En sjællandsk Bonde.
7. En Bedebopige.
8. En Kone fra Haudrup.
9. En Pige fra Refsnæs.
10. En Kone fra Bornholm.
11. Kirke dragt (Bornholm).
12. En Kone fra Falster.
13. En Kone fra Avernakø.
14. En Kone fra Drejø.
15. En Pige fra AERø.
16. En Mand fra Fuur.
17. En Pige fra Blaavands=
huk. | 18. En Bonde fra Mors.
19. En Pige fra Ringkøbing=
Eggen.
20. En Kone fra Salling.
21. En Bonde fra Randers=
Eggen.
22. En Pige fra Læsø.
23. En Kone fra Fanø.
24. En Pige fra Ofjord.
25. En Pige fra Mødruvellir.
26. En Pige fra Dannevirke.
27. En Kone fra Romø.
28. En Kone fra Romø (Ar=
bejdsdragt).
29. En Pige fra Føhr.
30. En Kone fra Amrom.
31. En Kone fra Ostensfeld i
Slesvig. |
|---|---|
-
-

Forord

Haard Nødvendighed — det gamle maa vige, det nye vil frem. I mangfoldige Tilfælde hilses det nye med ublandet Glæde, i andre volder hos adskillige, og det ikke altid de ringeste, Tabet af det gamle Sorg; ikke sjældent er det med blandede Følelser, med Resignation eller Vemod, vi er Vidner til, at Udviklingen gaar for sig. Haard Nødvendighed: Nutidskravene vil fyldestgøres, de være nu retfærdige eller slet grundede, og de bliver det trods al Modstand fra de ældres Side. Meget kan vindes ved Skiftet, men ikke lidet af, hvad der var kært for skiftende Slægter, gaar samtidig tabt. Ingen nægter, at vore Dages gode Fernovne og andre Opvarmningsmidler svarer bedre til deres Hensigt, end svundne Tiders Kamminer kunde, men hvor megen hyggespredende Skønhed havde dog ikke disse forud for hine! Og hvor langt herligere sejede ikke de Bindingsværks Bøndergaard med deres mosgroede Straatage og med de røde Striber i Kalken sig ikke ind i det grønne eller brune danske Landskab, end vore Proprietærers stilløse, ganske vist sundere og i det hele bedre indrettede Nybygninger, som, hvor vi saa kommer frem mellem Købstæderne, skurrer saa hæsligt mod Agrenes og Engenes Flader, Bakkelinierne, Skovene, Smaavandene og de endnu levned, hvitkalkede eller stengraa Kirkehuse! Stadig Kamp mellem det praktiske eller moderne paa den ene Side, den stilfulde Tækkelighed paa den anden — en Kamp, hvori næsten altid det første gaar af med Sejren, det sidste trækker sig tilbage under vældigt Mandefald. Snart vil de ejendommelige, ægte danske Huse saa godt som ene kendes fra Billeder. Landfolkets solide, smukke, morsomme Bohave jages ud fra Hjemmene af stygt og skrøbeligt Fabrikskram samtidig med, at de rene, klangfulde Mundarter afløses af et slapt, med fremmede Brok-

ker rigeligt forskønnet „Højdansk“. Og saa kan vi, hvad der i denne Sammenhæng ligger nærmest, føje til: Den Tid er snart kommet, da vore Bønders, for hver af Landets Strøg særegne, Klæde- dragter er helt gaaet ud af Brug, som de allerede er det paa de fleste Steder, og Folket saa nogen- lunde uniformeret.

Hvor stærkt man end føler Vægten af det Tab, der hermed betegnes, vil der dog næppe — og det ikke alene, fordi det i alle Tilfælde nu vilde være for sent — blive gjort Forsøg paa at holde igen; saadanne har for øvrigt flere Gange været gjort uden at have ført til noget. Herom raader dog vel Enighed mellem alle, som har nogen Nationalfølelse, at der bør gøres, hvad gøres kan, for at fremme de nulevende og de kommende Slægters Kendskab til de Klædebon, hvori de svundne færdedes, røgtede deres Dønt, nød Livets Glæder, har dets Sorger. To Veje er der at gaa for at naa Maalet, og ad dem begge er man allerede vundet ret godt frem: Man samler i let tilgængelige Musesæer, hvad der endnu er at finde af gamle Folke- dragter, og man tilvejebringer paalidelige Afbildninger af dem og sender dem ud til saa mange som muligt.

Enkelte kan der sagtens være, som i Modsætning til det her sagte ikke regner det omhandlede Spørgsmaal for særlig vigtigt. I Virkeligheden turde det dog vel slaas fast, at Nationaldragterne staar i et saadant Forhold til de folkelige Ejendommeligheder, til det kulturelt betydningsfulde, at Studiet af dem har en Interesse, Kendskabet til dem en Værd, der rækker ud over Kuriositetens eller hvad man i al Almindelighed kalder det etnografiskes. De fortæller os ikke alene om, hvorledes vort Lands Fndbyggere har forstaaet at lempe sig efter Naturforholdene og de Krav, de deraf be-

stemte Mæringsveje — Agerdyrkning, Fiskeri, Søfart — har stillet, men ogsaa adskilligt om de Karaktertræk, der har præget og vel tildels endnu præger hver enkelt Egn's Befolkning og herved adskiller den fra de andres. Her tager man let paa Tilværelsen, hist er Sindet forholdsvis tungt; her raader udpræget Selvfølelse, anden Steds bærer Mand og Kvinde Mærker af det Tryk, tunge Kaar og ilde Medfart fra Magthavernes Side har lagt paa dem gennem lange Tider. Nogle Klædesæts Snit og Farver melder om, at Bønderne i denne eller hin Egn har næret Hang til at sprede den stærkest mulige Glans over Livet, paa andre Strøg stemmer Dragtens Præg forunderligt med det, man læser ud af Ansigtstrækkene, saa man faar et forstærket Indtryk af noget strengt, verdensforsagende, „herrnhutisk“. Og saa endnu ét: Et Oversyn over en Samling danske Folkedragter bringer os paa fornøjelig Vis Besked om, at vore Bønder og Fiskere har siddet inde med meget af den umiddelbare Skønhedsfølelse, der giver Evne til at forene, hvad der er formaalstjenligt, med det, som tiltaler et sundt Øje. I de fleste Tilfælde er Klæderne skaarne efter naturlige, vel førte Linier, og i næsten alle glædes den, som har Syn for sligt, ved en Farvesammensætning, der lader de rene, ofte ubrudte og meget kraftigt virkende Farver klinge i velgørende Harmoni. Se kun Omslagsbilledet til den her foreliggende Folkedragtsamling, se, hvor alt staar om, end dristigt, saa dog mildt og smukt, se dernæst — nej, her skal ingen videre Pegepind gives; Uret vilde det være mod den, som tager hvert enkelt Blad i Hænde med Vilje til ærlig Fordybelse, at røve ham den Glæde, det kan føre med sig at behandle Emnet paa egen Haand, at skærpe sit Øje ved at lade det helt selvstændigt finde, hvad der lader sig drage ud af Stoffet.

+ + +

Endnu nogle Ord om det Værk, der hermed føres frem i lempeligt fornyet Skikkelse.

Det var i Midten af det nittende Aarhundrede, — da det kraftige nationale Opsving, der stod i nær Forbindelse med Udbrudet af den første sønderjydske Krig og med Udstedelsen af Grundloven, gav Sansen for det folkeligt danske saa stærk Vækst, — at Jveren for at fremdrage og bevare alt, hvad der kan tale til os om svundne Tiders Aand og Liv, fik mangfoldige Udslag som aldrig forhen. Da var det,

at en Kreds af Mænd — Oldtidsgranskerne Christian Jürgensen Thomsen, F. J. A. Worsaae og flere andre af vore bedste kan nævnes blandt dem — enedes om at stille sig i Spidsen for Udgivelsen af en Samling Billeder af danske Nationaldragter og om at søge at interessere Regeringen saaledes for Sagen, at der kunde sikres den Pengehjælp. Forsøget blev gjort og lykkedes.

Manden, i hvis Hænder den kunstneriske Del af Arbejdet skulde lægges, var det let at finde, Maleren F. C. Lund havde deltaget i Trearskrigen, overalt havde han ført Skitsebogen med sig, og, hvor han kom frem, fæstnet Tegninger af Bønderne i deres Nationaldragter til dens Blade. Nogle af disse Rids havde han kort efter sin Hjemkomst fra Felten lagt til Grund for større, farvelagte Gengivelser og udgivet disse. Til Lund henvendte man sig nu; han greb med Begejstring Opgaven, drog Landet rundt paa Studierejser, kom hjem med Mappen fuld, og allerede i 1864 forelaa en Samling af 31 Farvelitografier til Udgivelse. De modtoges med fuld Paaskønnelse, ikke alene her hjemme, men ogsaa i Udlandet; en svensk Samling købte de originale Akvareller, og i Løbet af forholdsvis kort Tid var der Brug for en ny Udgave af den stentrykte Suite; den ledsagedes af en kyndig og udførlig Indledning af Vilhelm Bergsøe. Nu har ogsaa den længe været ude af Handelen, og i Erkendelse af, at det bør et saadant Værk ikke være, har man da besluttet sig til at foranstalte en ny.

Her stødte man imidlertid paa den Vanskelighed, at Stenene, hvormed de to første Oplag var trykt, ikke længere eksisterede. Der var da ingen anden Vej at gaa end den, efter de oprindelige Tryk at udføre nye Akvareller, saafremt man da ikke vilde nøjes med fotomekaniske Gengivelser. Men hvorledes skulde Sagen praktisk talt sættes i Værk? Af en udviklet Kunstner — og kun i en saadans Hænder turde man med Trygghed betro Genoplivelsen af Billederne — kunde man ikke forlange, at han skulde levere slaviske Kopier med fuldstændig Bevarelse af de undertiden ret iøjnefaldende kunstneriske Mangler, hvoraf Lunds Arbejde, til Trods for al den Dygtighed og Omhu, hvoraf det i det væsentlige bar Mærke, unægtelig led. Paa den anden Side skulde og maatte dog Tegningerne vedblivende være Lunds; det krævede ikke alene Pietetspligten, men ogsaa Hensynet til, at de jo, ud-

førte, som de var, paa Grundlag af Naturstudier, der nu ikke kunde gøres om, gav uomtvistelig Garanti for det ved et Foretagende som dette allervigtigste, den fuldstændige Paalidelighed. Der krævedes altsaa af Reproducenten, foruden de kunstneriske Egenskaber, som det ikke er nødvendigt at opregne her, et ikke ringe Maal af Takt og Resignation — en Selvfornægtelse, som det i ikke ganske faa Tilfælde kunde være vanskeligt nok at bevare.

Efter nøje Overvejelse formaaede man da Hr. Luplau Janssen, der ikke alene er kendt som en dygtig Maler, ikke mindst Akvarellist, men som ogsaa i mange smukke Blade har lagt sin Fortrolighed med den litografiske Teknik for Dagen, til at paatage sig Arbejdet; nu foreligger det færdigt, og enhver kan selv dømme derom og, hvis han vil, foretage en Sammenligning med, hvad de ældre Udgaver byder paa.

Et mere selvstændigt Arbejde er Titelbilledet, hvor Hr. Luplau Janssen i nær Tilslutning til Forgængerens Stil og til den Maade at karakterisere paa, som vi kender fra en større J. C. Lundsk

Komposition, har samlet en broget Mængde typisk kostumerede Almuesfolk, der i festligt Optog drager frem gennem et ægte dansk Landskab.

+ + +

— Og saa gaar de gamle danske Kostumbilleder da for tredje Gang ud i Folket. Maatte de finde den Modtagelse, de fortjener, ikke alene i Lighed med, hvad der for et Par Menneskealdré siden blev dem til Del, men en endnu mere forstaaende og derfor varmere! Deres kulturhistoriske Værd er vokset med Aarene, altsaa eftersom Modellerne forsvandt. For en Domstol, der afsiger sin Kendelse fra et rent kunstnerisk Synspunkt, er det jo ikke, de fremstiller sig. Værd sættes vil de først og fremmest i Henhold til, hvad de giver af den Oplysning og de Stemninger, som strømmer os i Møde fra dem, og som vi ikke kan tage imod, uden at de bringer Udbytte. Det Udbytte, der gror op af forstaaende Kærlighed til Minderne om, hvad der længe har været rodfast i dansk Grund, og som først sent er gaaet tabt under uforstaaende Vanrøgt.

Sigurd Müller.

D. Blichers Forlag, Kolding.

Chr. Cato's Etabl., Kbhvn.

En Pige fra Mòdruvellir
(Island. Kirkedragt)

Jeune fille de Mòdruvellir
(Islande. Habit d'église)

Young Girl from Mòdruvellir
(Iceland Sunday Clothes)

D. Bichers Forlag, Kolding.

Chr. Cato's Etabl., Kbhvn.

Kirkedragt
(Bornholm)

Habit d'église
(Bornholm)

Church Habit
(Bornholm)

D. Blichers Forlag, Kolding.

Chr. Cato's Etabl., Kbbn.

En Kone fra Bornholm

Femme mariée de l'isle de Bornholm

Married Woman from Bornholm

P. Blichers Forlag, Kolding.

Chr. Cato's Etabl., Kbhvn.

En Kone fra Haudrup
(Sjælland)

Femme mariée de Haudrup
(Scotande)

Married Woman from Haudrup
(Zeeland)

D. Michers Forlag, Kolding.

Chr. Cato's Etabl., Kbhvn.

En Pige fra Refsnæs
(Arbejdsdragt)

Jeune fille de Refsnæs
(Zeelande)

A girl from Refsnæs
(Zeeland)

D. Blichers Forlag, Kolding.

Chr. Cato's Etabl., Kbhvn.

Paysanne de Seelande

En Hedebo pige

Peasant from Zeeland

D. Blichers Forlag, Kolding.

Chr. Cato's Etabl., Kbhvn.

Payzan de Seelande

En sjællandsk Bonde

A Farmer from Zeeland

D. Blichers Forlag, Kolding.

Chr. Cato's Etabl., Kbhvn.

Jeune fille de Skovshoved

En Skovshovedpige

Young girl, Skovshoved

P. Blichers Forlag, Kolding.

Chr. Gato's Etabl., Kbhvn.

Pêcheur de Skovshoved

En fisker fra Skovshoved

Fisberman, Skovshoved

D. Blichers Forlag, Kolding.

Chr. Cato's Etabl., Kbhvn.

Jeune fille de l'isle d'Amack

En Amagerpige

Young Girl, Isle of Amager

P.C. Lund

D. Blichers Forlag, Kolding.

Chr. Cato's Stabl., Kbhvn.

Habitant de l'Isle d'Amack

En Amager

Farmer, Isle of Amager

H. Blichers Forlag, Kolding.

Chr. Cato's Etabl., Kbhvn.

Femme fille de Valby

En Valby Pige

Young girl from Valby

D. Michérs Forlag, Kolding.

Chr. Cato's Etabl., Kbhvn.

Jeune fille de l'isle d'Ærø

En Pige fra Ærø

A girl from Ærø

D. Blichers Forlag, Kolding.

Chr. Cato's Etabl., Kbhvn

En Kone fra Drejø
(Fyen Kirkeklæde)

Femme mariée de l'isle de Drejø
(La Fionie. Habit d'église)

A married woman from Drejø
(Funen. Church costume)

F.C. Lund.

D. Blichers Forlag, Kolding.

Chr. Cato's Etabl., Kbhvn.

En Kone fra Avernakø
(Fyen)

Femme mariée de l'isle d'Avernakø
(La Fionie)

Married Woman, Avernakø

P. Blichers Forlag, Kolding.

Chr. Cato's Etabl., Kbhvn.

Femme mariée de Falster

En Kone fra Falster

A woman from Falster

P. Michers Forlag, Kolding.

Chr. Cato's Etabl., Kbhvn.

Paysan de Mors
(Jutland)

En Bonde fra Mors

Farmer from Mors
(Jutland)

Compesino de la isla de Mors -

P. Blichers Forlag, Kolding.

Chr. Cato's Etabl., Kbhvn.

En Pige fra Ringkjøbing-Egnen

Une fille des Environs de Ringkjøbing
(Jutland)

Young Girl from the environs of Ringkjøbing
(Jutland)

D. Blichers Forlag, Kolding.

Chr. Cato's Etabl., Kbhvn.

En Pige fra Blaavands-Buk

Jeune fille de Blaavands-Buk
(Sutland)

Young girl, Blaavands-Buk
(Sutland)

D. Blichers Forlag, Kolding.

Chr. Cato's Etabl., Kbhvn.

Homme de Fuur
(Futland)

En Mand fra Fuur

A man from Fuur
(Futland)

P. Mlichers Forlag, Kolding.

Chr. Cato's Etabl., Kbhvn.

En Kone fra Fano
(Sondagsdragt)

Femme mariée de l'isle de Fano, Futiland
(costume de dimanche)

Married Woman, isle of Fano, Futiland
(Sunday Costume)

En Kone fra Fano

D. Blichers Forlag, Kolding.

Chr. Cato's Etabl., Kbhvn.

Daysan près de Randers
(Jutland)

En Bonde fra Randers Eggen

Farmer near Randers
(Jutland)

Compeiro de Randers

(Jutlandia)

P. Michers Forlag, Kolding.

Chr. Cato's Etabl., Kbhvn.

En Pige fra Læsø

Une fille de l'isle de Læsø

A Girl from the Island Læsø

FCL.

D. Blichers Forlag, Kolding.

Chr. Gato's Etabl., Ikbbvn.

Femme mariée de Salling
(Jutland)

En Kone fra Salling

Married Woman, Salling
(Jutland)

FC Lund.

D. Blichers Forlag, Kolding.

Chr. Cato's Etabl., Kbhvn.

En Kone fra Amrom
(Søndagsdragt)

Femme mariée de l'isle d'Amrom, Slesvic
(costume de dimanche)

A married woman from Amrom
(Sunday costume)

Musee de l'Amrom

F.C. Lund.

D. Blichers Forlag, Kolding.

Chr. Cato's Etabl., Kbhvn.

En Pige fra Föhr
(Kirke dragt)

Jeune fille de l'isle de Föhr, Slesvic
(costume de dimanche)

A girl from Föhr
(Church costume)

Handwritten signature

D. Blichers Forlag, Kolding.

Gbr. Cato's Etabl., Kbhvn.

En Kone fra Ostenfeldt i Slesvig
(Søndagsdragt)

Femme mariée d'Ostenfeldt en Slesvig
(costume de dimanche)

Married woman from Ostenfeldt in Slesvig
(Sunday Clothes)

Musee de Ostenfeldt, Slesvig

D. Blichers Forlag, Kolding.

Cbr. Cato's Etabl., Kbbvn.

En Kone fra Romø
(Arbejdsdragt)

Femme mariée de l'isle de Romø
(Slesvic)

A married woman from Romø
(Working costume)

F. & Lynd

D. Michers Forlag, Kolding.

Chr. Cato's Etabl., Kbhvn.

Femme mariée de Romø

En kone fra Romø

Married woman from Romø

D. Blichers Forlag, Kolding.

Gbr. Cato's Etabl., Kbhvn.

Jeune fille de Dannevirke

En Pige fra Dannevirke

Young Girl from Dannevirke

D. Michers Forlag, Kolding.

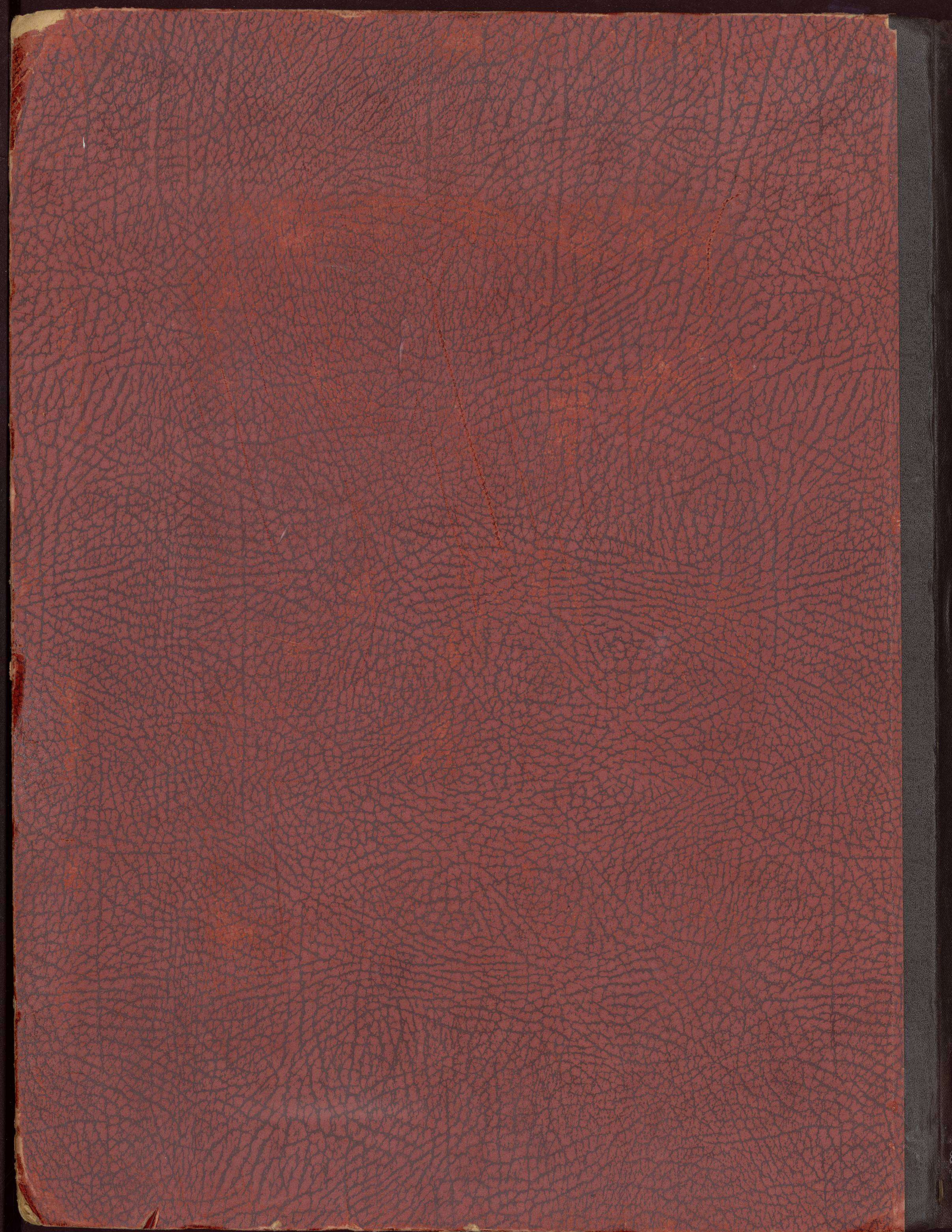
Gbr. Cato's Etabl., Kbhvn.

En Pige fra Østfjord
(Island)

Jeune fille d'Østfjord
(Islande)

A girl from Østfjord
(Iceland)

Island - Copenhagen

14

88

462

191

M.E.C.D. 2

14

88

462

191

M.E.C.D. 2